

Nr 19

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående folkpensionsrabatter på statens järnvägars och postverkets bussar, om utvidgning av statens järnvägars reserabatter till att gälla även busslinjer samt angående statens järnvägars rabattresor för pensionärer.

I de likalydande motionerna I: 15 av herr *Harry Carlsson m. fl.* och II: 22 av herr *Jonsson m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte föreslå att Kungl. Maj:t upptar överläggningar med järnvägsstyrelsen och poststyrelsen om utvidgning av i motionerna berörda rabatter för folkpensionärer.

I de likalydande motionerna I: 17 av herrar *Erik Filip Petersson* och *Ebbe Ohlsson* samt II: 17 av herr *Berglund m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte ge till känna önskvärdheten av att de rabatter som gäller på statens järnvägars tåglinjer även måtte äga giltighet för färd med SJ:s busslinjer.

Vidare har i de likalydande motionerna I: 598 av herr *Åkerlund* och II: 715 av fröken *Wetterström m. fl.* hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga järnvägsstyrelsen att ändra bestämmelserna om rabattresor för ålderspensionärer så att rabattkorten även gäller *dels* för förtidspensionär, *dels* på SJ:s busslinjer, *dels ock* vissa veckodagar under sommarmånaderna.

Samtliga ovanstående motioner har hänvisats till allmänna beredningsutskottet, som upptagit dem till samtidig behandling.

I motionerna I: 15 och II: 22 framhålles, att även om SJ enligt gällande principer avgör rabattutformningen för folkpensionärer bör riksdagen tillkännage sin mening i frågan. De hitillsvarande rabatterna synes ha varit en bra affär för SJ och det är troligt att även utvidgade rabatter skulle visa sig ekonomiskt lönande. Järnvägsstyrelsen har i uppdrag att utreda de trafikekonomiska förhållandena i fråga om liknande rabatter på busslinjerna. Utredningen var vid motionernas skrivande ännu ej klar, men motionärerna anser det otänkbart att begränsa folkpensionärsrabatterna till järnvägarna. Bussrabatter framstår som en naturlig följd då järnvägar ersättes av busslinjer.

Frågan om tiden för rabatternas giltighet samt om rabatt även för förtidspensionerade, pensionärer med hustrutillägg, blinda och handikappade

är även viktig. Rabatt på SJ:s bussar bör dessutom följas av samma bestämmelser för postverkets bussar.

I motionerna I: 17 och II: 17 framhålles, att rabatt å SJ:s busslinjer icke förekommer ens om de står i direkt förbindelse med och drivs i samtrafik med järnvägarna. För busslinjerna måste särskild biljett köpas utan rabattmöjligheter. Olägenheten är icke minst påtaglig i Norrland med dess många busslinjer. Detta gäller icke endast nöjesresor utan i ännu högre grad affärsresor. Som ett önskemål har framförts att 67-kortet skulle gälla alla SJ:s trafikmedel. Det finns emellertid även ett 350 kronors rabattkort som många affärsmän begagnar sig av, men icke heller detta gäller på SJ:s busslinjer. Om tillämpningen av rabattsystemet utvidgas tyder mycket på att resandefrekvensen skulle öka med därav följande kompensation för utvidgningen och trivsel för allmänheten.

I motionerna I: 598 och II: 715 anföres, att möjligheterna för åldringar att resa billigt uppmuntrar till trevliga avbrott i en kanske isolerad tillvaro. Att äldre människor reser så mycket som deras hälsa och krafter tillåter är från hälsosynpunkt av stort värde och en tilltalande form av terapi. Rabatterna gäller nu dem som fyllt 67 år, dock icke under sommarmånaderna och icke omkring jul, nyår och påsk. Rabatterna bör emellertid gälla även under sommaren åtminstone under de veckodagar då resandefrekvensen inte är särskilt hög. Någon anledning att göra skillnad på ålderspensionärer och förtidspensionärer finns ej heller. Rabatterna bör dessutom gälla även på SJ:s busslinjer. Skulle reformen medföra ökade kostnader för SJ bör dessa upptagas i den s. k. kollektivbiljetten.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionerna II: 22, II: 17 och II: 715.

Utskottet

Utskottet har vid ett stort antal tillfällen haft att behandla de frågor som upptagits i de här föreliggande motionerna, senast vid förra årets riksdag (utlåtande nr 9/1964). I utlåtandet lämnades en utförlig redogörelse för de olika rabattformerna och för inkomna remissyttranden från järnvägsstyrelsen och poststyrelsen m. fl.

Utskottet hänvisade för egen del till de principiella synpunkter som varit vägledande vid utskottets tidigare ställningstaganden i dessa frågor. Dessa synpunkter kan sammanfattningsvis sägas innebära dels att SJ enligt statsmakternas beslut icke kan åläggas vidtagna åtgärder som icke är trafikekonomiskt motiverade, dels att målet för pensioneringen vore att bereda pensionärerna en tillfredsställande standard vilken skulle medgiva dem att i rimlig omfattning företaga resor. Utskottet framhöll att statsmakternas principiella inställning i fråga om SJ:s ekonomiska drift senast konfirme-

rats och i viss mån ytterligare skärpts genom det av riksdagen år 1963 antagna förslaget till riktlinjer för trafikpolitiken.

Vad beträffar det i samtliga här förevarande motioner framförda förslaget att rabatterna skall gälla jämväl på busslinjerna erinrade utskottet om sitt tidigare uttalande att det för många trafikanter, särskilt dem som är bosatta i områden som drabbats av järnvägsnedläggelse, måste uppfattas som en orättvisa att de icke får åtnjuta samma taxenedsättningar som järnvägstrafikanterna. Utskottet anförde emellertid samtidigt att frågan måste prövas enligt gällande principer för taxe- och trafikpolitiken.

Utskottet får framhålla, att en dylik prövning nyligen genomförts. Järnvägsstyrelsen har till Kungl. Maj:t överlämnat en den 28 januari 1965 dagtecknad redogörelse för förutsättningarna att i busstrafiken införa i järnvägstrafiken medgivna rabatter. Styrelsen konstaterar i denna redogörelse sammanfattningsvis att det icke är kommersiellt motiverat med en sådan utvidgning av rabattsystemet och att ett genomförande av detsamma skulle kunna avsevärt försämra reseservicen för alla bussresenärer.

Utskottet finner liksom tidigare att i och för sig goda skäl kan anföras för flera av de i motionerna föreslagna förbättringarna av rabattvillkor m. m. Detta gäller icke minst utvidgningen av rabatterna att gälla vid resor å busslinjerna och för de förtidspensionerade, vilka bör så långt möjligt jämsställas med övriga pensionärer. Utskottet förutsätter att trafikföretagen fortlöpande beaktar möjligheterna att inom ramen för de av statsmakterna angivna principerna för driften vidtaga förbättringar i rabattvillkoren för här ifrågavarande grupper. I övrigt får utskottet framhålla, att det icke torde ankomma på riksdagen att pröva, huruvida en viss åtgärd är förenlig med principen om trafikföretagens lönsamhet. En sådan prövning får ske genom trafikföretagen själva. Såvitt utskottet kunnat bedöma är de i motionerna upptagna spörsmålen att betrakta såsom anslagsfrågor. Förslagen om olika åtgärder bör således, i den mån de icke kan bedömas på av utskottet tidigare angivna grunder, tagas upp i samband med anslagsäskanden.

Utskottet får under hänvisning till det ovan anförda hemställa,
att

- 1) de likalydande motionerna I: 15 och II: 22,
  - 2) de likalydande motionerna I: 17 och II: 17 samt
  - 3) de likalydande motionerna I: 598 och II: 715
- icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 mars 1965

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD J. SKOGLÖSA

Närvarande: Samma som under utlåtande nr 18.

Reservation

av herrar *Eric Gustaf Peterson, Enarsson och Nyman*, fru *Olsson*, herrar *Blomquist, Skoglösa, Rimås, Börjesson* i Glömminge, *Nilsson* i Agnäs och *Andersson* i Örebro, vilka ansett att utskottet bort anföra och hemställa följande.

Utskottet finner etc. — — — (= utskottet i de fyra första styckena) — — — bussresenärer.

Utskottet finner liksom tidigare att i och för sig goda skäl kan anföras för flera av de i motionerna föreslagna förbättringarna av rabattvillkor m. m. Detta gäller icke minst utvidgningen av rabatterna att gälla vid resor å busslinjerna och för de förtidspensionerade, vilka bör så långt möjligt jämföras med övriga pensionärer. Enligt utskottets mening är det därför önskvärt att de i motionerna föreslagna utvidgningarna av folkpensionärernas rese-rabatter genomföres även i den mån de icke är kommersiellt motiverade. Det ankommer på de olika trafikföretagen att själva besluta angående en utvidgning av rabattförmånerna. Det är därför angeläget att de i motionerna I: 15 och II: 22 föreslagna förhandlingarna mellan Kungl. Maj:t och trafikföretagen snarast kommer till stånd. Därefter kan Kungl. Maj:t för riksdagen framlägga erforderliga förslag. Riksdagen bör i skrivelse till Kungl. Maj:t ge denna sin uppfattning till känna.

Utskottet får således hemställa,

att riksdagen i anledning av

- 1) de likalydande motionerna I: 15 och II: 22,
- 2) de likalydande motionerna I: 17 och II: 17 samt
- 3) de likalydande motionerna I: 598 och II: 715

i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet ovan anført.